

ประวัติสำนักงานจังหวัด

สำนักงานจังหวัดเป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนภูมิภาค ดำเนินการเป็นศูนย์กลางในการบริหารงานของผู้ว่าราชการจังหวัด เช่นเดียวกับสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นศูนย์กลางของการบริหาร ราชการของกระทรวงมหาดไทยในส่วนกลางสำนักงานจังหวัดเป็นหน่วยงานที่ปรากฏชื่อเป็นครั้งแรกในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๔๙๕ ซึ่งตามมาตรา ๓๘ ของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว กำหนดไว้ว่า “ให้แบ่งส่วนราชการของจังหวัดดังนี้

(๑) สำนักงานจังหวัด มีหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของจังหวัดนั้น มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาและรับผิดชอบ

(๒) ส่วนต่าง ๆ ซึ่งกระทรวง ทบวง กรม ได้ตั้งขึ้น มีหน้าที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวง ทบวง กรม นั้น ๆ มีหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดนั้น ๆ เป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาและรับผิดชอบ”

อย่างไรก็ตามแม้ว่าสำนักงานจังหวัดจะมีปรากฏชื่ออยู่ตามกฎหมายแต่ในทางปฏิบัติสำนักงานจังหวัดยังไม่เคยได้รับการจัดตั้งขึ้นโดยเจ้าหน้าที่ของตนเองไปประจำปฏิบัติงานอยู่เลย คงมีแต่เฉพาะตัวผู้ว่าราชการจังหวัดเพียงท่านเดียว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในระยะแรก ๆ งานของสำนักงานจังหวัดมีปริมาณไม่มากนัก ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดได้มอบหมายให้แผนกปกครองจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการแทนต่อมาเมื่องานด้านต่าง ๆ ของจังหวัดมีปริมาณเพิ่มขึ้นกระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาเห็นความจำเป็นที่จะต้องจัดตั้งสำนักงานจังหวัด โดยมีเจ้าหน้าที่ของตนเองปฏิบัติงานอยู่อย่างแท้จริง เพื่อช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัดในการปฏิบัติงานตามภารกิจหน้าที่และความรับผิดชอบ ซึ่งมีอยู่อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะเนื่องจากผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้รับนโยบายจากนายกรัฐมนตรีคณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม มาปฏิบัติให้บังเกิดผลแก่ประชาชนในท้องที่ และรัฐบาลได้มีนโยบายที่จะพัฒนาการบริหารราชการที่จะให้หน่วยงานของทุกกระทรวง ทบวง กรม ที่มีหน่วยงานในจังหวัดได้ขึ้นตรงหรือรายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัด สำนักงานจังหวัดจึงต้องทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการบริหารงานของผู้ว่าราชการจังหวัด และเป็นศูนย์กลางในการประสานแผนและโครงการของทุกกระทรวง ทบวง กรม ในจังหวัด

กระทรวงมหาดไทยโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๑๖ จึงได้กำหนดให้มีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัดขึ้นในสำนักงานจังหวัด ๕ จังหวัด และได้มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๑๘ กำหนดให้ขยายการจัดอัตรากำลังเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ อีกจำนวน ๑๖ จังหวัด และในปี พ.ศ. ๒๕๑๙ จำนวน ๔๙ จังหวัดตามลำดับ ทั้งนี้ เพื่อให้สำนักงานจังหวัดเป็นหน่วยงานที่มีขีดความสามารถในการบริหารราชการส่วนภูมิภาคดำเนินการเป็นศูนย์กลางในการบริหารงานของผู้ว่าราชการจังหวัด ได้เช่นเดียวกับสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยในส่วนกลางสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารการวินิจฉัยสั่งการการประสานงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของสำนักงานจังหวัดให้เป็นไปตามนโยบาย ซึ่งได้จัดให้มีเจ้าหน้าที่ขึ้นในส่วนราชการของสำนักงานจังหวัดเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ใน ๕ จังหวัด ได้แก่ พระนครศรีอยุธยา นครสวรรค์ ชลบุรี สงขลา และยะลา

ต่อมา ในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้ขยายการดำเนินการเพิ่มขึ้นใน ๑๖ จังหวัด ได้แก่ นครราชสีมา อุบลราชธานี เชียงใหม่ นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี นราธิวาส สตูลบุรี สระบุรี นนทบุรี ฉะเชิงเทรา จันทบุรี สมุทรปราการ สุโขทัย พิจิตร นครปฐม และชุมพร และในปี พ.ศ. ๒๕๑๙ ได้ขยายเพิ่มขึ้นจนครบทุกจังหวัด